

Innspill fra Nord universitet til Kunnskapsdepartementets arbeid med å ferdigstille høringsforslaget til ny felles rammeplan for lærerutdanningene, ref 25/2789.

Nord universitet viser til Kunnskapsdepartementets invitasjon av 10. april 2026 til å gi innspill om forhold departementet bør være særlig oppmerksom på i arbeidet med å ferdigstille høringsforslaget til nye rammeplaner for lærerutdanningene.

Nord universitet støtter hovedretningen i reformen og viser til innspillet fra UHR-Lærerutdanning. Overgangen til én felles rammeplan for lærerutdanningene, i tillegg til en egen rammeplan for samiske lærerutdanninger, er et viktig grep for å styrke lærerprofesjonen, redusere detaljstyringen og gi institusjonene større faglig og organisatorisk handlingsrom.

Nord universitet vil særlig be departementet være oppmerksom på følgende forhold.

1. Rammeplanen må gi reelt handlingsrom

Den nye rammeplanen bør være overordnet og prinsippbasert. Regulering gjennom forskrift bør begrenses til forhold som er nødvendige for å sikre kvalitet, likeverdighet og tydelig sluttkompetanse.

Underkapitlene må ikke utvikles til nye og detaljerte rammeplaner. Dersom de får omfattende bestemmelser om struktur, progresjon, faglig innhold og organisering, risikerer man å videreføre dagens detaljstyring i en ny form.

Departementet bør derfor skille tydelig mellom:

- krav som må stå i forskriften
- profesjonsfaglige konkretiseringer som bør ivaretas i nasjonale retningslinjer
- lokale valg innenfor en gjenkjennelig nasjonal struktur, som bør overlates til institusjonene i samarbeid med profesjonsfeltet.

Det bør samtidig kontrolleres systematisk at høringsforslaget ikke innfører nye krav eller innsnevring som ikke er nødvendige for å sikre kvalitet og likeverdighet.

Nord universitet støtter at nasjonale retningslinjer fortsatt utvikles og forvaltes gjennom UHR-Lærerutdanning i nært samarbeid med profesjonsfeltet. Retningslinjene bør være dynamiske, forskningsbaserte og profesjonsrettede og bidra til kvalitetsutvikling uten å innsnevre institusjonenes handlingsrom unødig.

2. Byggeklossprinsippet må gi fleksibilitet uten å skape ny fragmentering

Nord universitet støtter grunntanken om at en lærerutdanning skal kunne utvikles på bakgrunn av rammeplanens hoveddel og ett eller flere underkapitler. Underkapitlene må forstås som byggeklosser og ikke nødvendigvis som ferdig definerte utdanningstyper.

Samtidig vil Nord universitet understreke et viktig spenningspunkt: Økt institusjonelt handlingsrom må ikke føre til ytterligere fragmentering av lærerutdanningene.

En sentral intensjon med én felles rammeplan må etter vårt syn være å styrke fellesskapet i lærerprofesjonen og gjøre lærerutdanningslandskapet mer oversiktlig. Byggeklossprinsippet bør derfor brukes til å utvikle mer sammenhengende og fleksible utdanninger, ikke til å etablere et stort antall parallelle og delvis overlappende utdanningsløp med uklare avgrensninger.

Rammeplanen bør legge til rette for færre og bredere innganger til lærerutdanningene, kombinert med større mulighet for valg av fag, trinn og spesialisering underveis i utdanningsløpet og tydelig sluttkompetanse ved fullført utdanning. Det bør være mulig å bygge utdanninger på tvers av flere underkapitler når de kontekst- og trinnsesifikke kompetansekravene er ivaretatt. For å muliggjøre kombinasjon av underkapitler bør begrepsbruk og reguleringer harmoniseres på tvers, samtidig som de ulike profesjonskontekstenes særpreg ivaretas. Dette innebærer ikke at alle lærerutdanninger skal bygges etter samme modell, eller at faglig fordypning skal svekkes. Rammeplanen må fortsatt gi rom for faglig begrunnede utdanningsmodeller med betydelig fordypning i undervisningsfagene. Lærerutdanningene skal være forskningsbaserte og profesjonsrettede, og utdanninger på masternivå må gi grunnlag for opptak til ph.d.-utdanning.

Institusjonene må samtidig ha handlingsrom til å utvikle ulike modeller ut fra størrelse, faglige forutsetninger og regionale behov. Det må være rom for at institusjonene tilbyr ulik bredde i valg og spesialiseringer, men rammeplanen bør legge til rette for at studentene i større grad kan starte i et bredere løp og velge retning senere.

Denne retningen er i tråd med profesjonsmeldingens drøfting av en felles inngang til de skolerettede lærerutdanningene, valg av spesialisering senere i utdanningsløpet og mer samkjøring av undervisning på tvers av utdanningene. Meldingen peker på at ett eller flere felles år tidlig i utdanningen kan bidra til å forenkle lærerutdanningsstrukturen, samtidig som profesjonsretting, progresjon, tidlig praksis og trinnsrettet læringsutbytte må ivaretas.¹

Departementet bør derfor vurdere hvordan rammeplanverket kan kombinere reell fleksibilitet med nasjonale prinsipper som sikrer gjenkjennelighet, tydelig sluttkompetanse og et samlet profesjonsfellesskap.

---

3. Hele lærerprofesjonen må ivaretas

En felles rammeplan må favne hele bredden i lærerprofesjonen. Selv om mye av oppmerksomheten naturlig nok er rettet mot de integrerte femårige lærerutdanningene, må rammeplanen også synliggjøre barnehagen og yrkesfaglig opplæring som sentrale og likeverdige profesjonskontekster.

Ulike deler av lærerprofesjonen har forskjellige kompetansebehov, men deler et felles samfunnsmandat og en felles profesjonsfaglig kjerne. Yrkesfaglig opplæring bør knyttes tettere til dette profesjonsfellesskapet, samtidig som områdets særpreg og nære kobling til arbeidslivet ivaretas. Barnehagens særlige mandat og kunnskapsgrunnlag må på tilsvarende måte være tydelig synlig.

For yrkesfaglig opplæring må rammeplanen også synliggjøre opplæring i bedrift og betydningen av erfaringsbasert kunnskap fra arbeids- og yrkesliv.

Rammeplanverket bør også ivareta både helhetlige integrerte utdanningsløp og oversiktlige kvalifiseringsveier som bygger på tidligere faglig eller yrkesfaglig kompetanse. Slike utdanningsveier må ikke behandles som randsoner i rammeplanarbeidet, men som viktige deler av samfunnets samlede behov for kompetente lærere.

4. Rammeplanen må gjøre det mulig å møte regionale behov

Nord universitet har et særskilt ansvar for å utdanne lærere til et stort geografisk område med spredt bosetting, store avstander og betydelige variasjoner i kompetansebehov. Behovet for lærere er stort i barnehage, grunnskole og videregående opplæring, samtidig som rekrutteringsgrunnlaget innen enkelte fag og utdanningsområder er begrenset.

For Nord universitet er større handlingsrom derfor ikke bare et spørsmål om faglig autonomi, men en forutsetning for å ivareta samfunnsoppdraget.

Rammeplanen må gi rom for brede og robuste utdanninger, samkjøring mellom utdanninger der dette er faglig forsvarlig og fleksible, desentraliserte, samlingsbaserte og arbeidsplassbaserte modeller. Den må også åpne for relevante kvalifiseringsveier for personer som allerede arbeider i barnehage, skole og yrkesopplæring.

Slike tilpasninger bør utvikles innenfor en gjenkjennelig nasjonal struktur med tydelig sluttkompetanse. Målet må være lærerutdanninger som holder høy kvalitet, men som samtidig er tilgjengelige og relevante i hele landet.

5. Praksis og partnerskap må reguleres med omtanke

Nord universitet støtter at praksis og partnerskap gis en tydelig plass i den nye rammeplanen. Praksis er en sentral læringsarena og må ha kvalitet, helhet, progresjon og sammenheng med øvrige deler av utdanningen.

Rammeplanen bør fastsette overordnede prinsipper for praksis, blant annet nødvendig omfang, progresjon, variasjon, kvalifisert veiledning og sammenheng mellom praksis, fag, fagdidaktikk og profesjonsfag. Samtidig må praksisbegrepet være fleksibelt nok til at institusjonene kan utvikle relevante praksisformer og bruke ulike læringsarenaer.

Nord universitet støtter at partnerskap med barnehage-, skole- og fylkeskommunale eiere løftes tydelig fram. Partnerskap bør forstås som langsiktig og gjensidig samarbeid om studiedesign, praksisopplæring, forsknings- og utviklingsarbeid, kvalitetsutvikling og etter- og videreutdanning. Men mener at departementet også bør vurdere de ressursmessige konsekvensene av nye forventninger til partnerskap, slik at reguleringen ikke påfører utdanningene nye forpliktelser uten at rammebetingelsene er avklart.

Samtidig deler Nord universitet UHR-Lærerutdannings vurdering av at forskriftsfesting må utformes med omtanke. En ensidig forskriftsfesting av plikter for én av partene er lite egnet til å sikre likeverdige partnerskap.

6. Ambisjonen om en mer praktisk skole bør synliggjøres

Nord universitet vil understreke at den nye rammeplanen må støtte opp under ambisjonen om en mer praktisk, variert og relevant skole.

Praktisk læring bør forstås bredt. Det handler ikke bare om praktiske og estetiske fag, men også om utforskende arbeidsmåter, koblingen mellom teori og anvendelse, bruk av varierte læringsarenaer og relevans for elevenes hverdag og framtidige deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

Denne ambisjonen bør synliggjøres som en gjennomgående retning i rammeplanverket, uten at det innføres nye detaljerte nasjonale krav til de enkelte fagene.

Samtidig er det viktig at praktiske og estetiske fag og yrkesfaglig kompetanse synliggjøres tydelig. Utviklingen av en mer praktisk skole gir også muligheter for sterkere kunnskapsutveksling mellom grunnskolen og yrkesfaglig opplæring.

7. Hoveddelen må samle profesjonen og samtidig gi rom for variasjon

Nord universitet støtter at hoveddelen skal beskrive det som er felles for lærerprofesjonen. De grunnleggende forutsetningene og kjernekompetansene bør være få, overordnede og tydelige.

Dersom de spesifiseres for detaljert, risikerer hoveddelen å få karakter av omfattende nasjonale læringsutbyttebeskrivelser. Mer konkrete profesjonsfaglige beskrivelser bør derfor utvikles i nasjonale retningslinjer og lokale studie- og emneplaner.

Nord universitet vil også understreke at samiske forhold, samiske barn og elevers rettigheter og urfolksperspektiver må være en gjennomgående dimensjon i den felles rammeplanen, i god sammenheng med rammeplanen for samiske lærerutdanninger.

8. Mobilitet, sluttkompetanse og implementering må være tydelig

Større institusjonelt handlingsrom kan føre til mer varierte og lokalt tilpassede utdanninger. Dette er positivt, men kan samtidig skape utfordringer for studentmobilitet, innpass og forståelsen av kandidatenes sluttkompetanse.

Departementet bør derfor sikre tydelige prinsipper for:

- innpass av tidligere utdanning
- overgang mellom lærerutdanninger
- mobilitet mellom institusjoner
- benevning av utdanninger som kombinerer flere underkapitler
- dokumentasjon av sluttkompetanse og sammenheng med tilsetningskrav.

Det må være enkelt for studenter og arbeidsgivere å forstå hvilken kompetanse kandidatene har.

Institusjonene må samtidig få realistisk tid og gode overgangsordninger til å utvikle og implementere nye løsninger. Departementet bør legge til rette for en omstilling som gir reell mulighet til å forenkle utdanningsstrukturen og utvikle mer helhetlige utdanningsmodeller innenfor den nye rammen.

Oppsummering

Nord universitet støtter overgangen til én felles rammeplan for lærerutdanningene og en egen rammeplan for samiske lærerutdanninger.

I arbeidet med å ferdigstille høringsforslaget vil Nord universitet særlig be departementet sikre at:

1. underkapitlene ikke utvikles til nye og detaljerte rammeplaner
2. byggeklossprinsippet brukes til å utvikle mer sammenhengende utdanninger og ikke fører til økt fragmentering

3. rammeplanen legger til rette for færre og bredere innganger, større mulighet for valg av fag, trinn og spesialisering underveis og tydelig sluttkompetanse ved fullført utdanning
4. hele lærerprofesjonen ivaretas, inkludert barnehagen og yrkesfaglig opplæring
5. rammeplanen gir rom for regionalt tilpassede og fleksible utdanningsmodeller innenfor en gjenkjennelig nasjonal struktur
6. praksis og partnerskap reguleres med nødvendig kvalitet og fleksibilitet
7. ambisjonen om en mer praktisk skole synliggjøres uten ny detaljstyring
8. hoveddelen samler profesjonen gjennom få og overordnede kjernekompetanser
9. mobilitet, sluttkompetanse og implementering blir tydelig og håndterbart.

For Nord universitet er reformen en viktig mulighet til å utvikle mer sammenhengende, relevante og bærekraftige lærerutdanninger som svarer på kompetansebehovene i barnehager, skoler og yrkesopplæring i hele landet.

Bodø, 10.06.26

For Nord universitet

Guro Wisth Øydgard

Fungerende Prorektor for utdanning

